

OBSAH

ÚVOD

5

Část první

MARXISMUS A VĚDECKÝ CHARAKTER HISTORIOGRAFIE

Kapitola I.

MARXŮV OBJEV VÝVOJOVÉHO ZÁKONA LIDSKÝCH
DĚJIN JE PŘEVRATEM V HISTORIOGRAFII

17

Kapitola II.

OTÁZKA ZÁKONŮ SPOLEČENSKÉHO VÝVOJE V PRACÍCH
KLASIKŮ MARXISMU-LENINISMU

27

Kapitola III.

PRAKTICKÝ VÝZNAM MARXISTICKÉ THEORIE HISTO-
RICKÝCH ZÁKONŮ PRO HISTORICKÉ BÁDÁNÍ

39

Část druhá

KRITIKA POPÍRÁNÍ OBJEKTIVNÍHO CHARAKTERU ZÁKONŮ DĚJIN BURŽOASNÍ HISTORIOGRAFII

Kapitola I.

THEORETICKÝ A PRAKTICKÝ SMYSL POPÍRÁNÍ ZÁ-
KONŮ HISTORIE BURŽOASNÍ HISTORIOGRAFIÍ

63

Kapitola II.

KRITIKA IDIOGRAFISMU

72

Popírání zákonů historie v metodologii idiografismu. — Názory Wilhelma Diltheye jako základ idiografických konceptí 72. — O tak zvaných idiografických vědách (kritika Windelbandovy a Rickertovy koncepcí) 80. — Historie chápána jako souhrn náhod (kritika koncepce E. Meyera) 100. — Popírání zákonů historie v dějepisecké praxi 111.

Kapitola III.

KRITIKA IDEALISTICKÉ MYSTIFIKACE ZÁKONŮ HISTORIE

166

Směr objektivně idealistický (mystifikace zákonů historického vývoje jako zákonů vývoje objektivního ducha. — Hegel a epigoni hegelovství 169. — Theorie cyklického a fázového vývoje 190. — Subjektivně idealistický směr (mystifikace dějin jako zákonů vývoje individuální psychiky nebo jejich výtvarů). — Positivistické koncepce sociálních zákonů 198. — Theorie „ideálních“ typů Maxe Webera 214. — Psychologická koncepce sociálních zákonů 221. — Zákon jako spekulativní schema 227. — Mystifikace zákonů dějin, schematismus a sociologismus v dějepisecké praxi 230.

Část třetí

NĚKTERÉ METODOLOGICKÉ ZÁVĚRY Z THEORIE OBJEKTIVNÍCH HISTORICKÝCH ZÁKONŮ

Kapitola I.

O VZTAHU JEDNOTLIVÉHO K OBECNÉMU V DĚJINÁCH VE SVĚTLE THEORIE OBJEKTIVNÍCH ZÁKONŮ SPOLEČENSKÉHO VÝVOJE

249

Historiografie a historický materialismus 265. — Osobnost a masy v historických procesech 283. — Závěry pro historický obor 293.

Kapitola II.

HISTORICKÉ PŘEDVÍDÁNÍ VE SVĚTLE THEORIE OBJEKTIVNÍCH HISTORICKÝCH ZÁKONŮ

313

Objektivnost historických zákonů je základem historického předvídání 313. — Historické předvídání a historická analogie 322. — Historické předvídání a otázky historické možnosti 333. — Význam historického předvídání pro činnost revoluční strany dělnické třídy 341.

BIBLIOGRAFIE

349

JMENNÝ REJSTŘÍK

365